

Klimatske promene i deca u Srbiji

28–29. jul 2025.

Generalni komentar br. 26 Komiteta za prava deteta (2023)

Prava deteta i zaštita životne sredine sa fokusom na klimatske promene

- Klimatske promene, zagađenje i gubitak biodiverziteta su **sistemska pretnja pravima deteta.**
- Deca su učestvovala u stvaranju ovog komentara (16.000 dece iz 121 zemlje).
- Ako uništimo planetu, gde će deca živeti?

Konvencija o pravima deteta

Član 24 (2)(c)

obavezuje države da preduzmu mere protiv bolesti i neuhranjenosti, uzimajući u obzir rizike zagađenja životne sredine.

Član 29 (1)(e) predviđa da obrazovanje deteta treba da razvija poštovanje prema prirodnoj sredini.

Prava deteta i životna sredina – suštinska povezanost

Pravo na čistu, zdravu i održivu životnu sredinu (eksplicitno prepoznato, *General Assembly resolution 76/300*)

- **život, opstanak i razvoj** (čl. 6)
- **zdravlje** (čl. 24)
- obrazovanje: razvoj **poštovanja prirodne sredine** (čl. 28, 29)
- **životni standard** (čl. 27)
- zaštitu od svih oblika nasilja (čl. 19)
- igru i rekreaciju (čl. 31)
- participacija, sloboda izražavanja, okupljanja (čl. 12, 13, 15)

- čist vazduh,
- zdravi ekosistemi i biodiverzitet,
- bezbedna i dovoljna količina vode,
- zdrava i održiva hrana,
- netoksično okruženje.

Predloženi zakoni, politike, projekti, propisi, budžeti i odluke vezani za životnu sredinu, kao i oni koji su već na snazi,

zahtevaju

temeljne procene uticaja na prava deteta,

u skladu sa članom 3 (1) Konvencije.

- što ranije u procesu donošenja odluka, u ključnim fazama donošenja odluka i praćenje preduzetih mera;
- treba sprovoditi uz učešće dece i treba dati dužnu pažnju njihovim stavovima;
- nalazi treba da budu objavljeni na jeziku koji je prilagođen deci.

Deca zaštitnici ljudskih prava u oblasti životne sredine,

često su suočena sa pretnjama i uznemiravanjem.

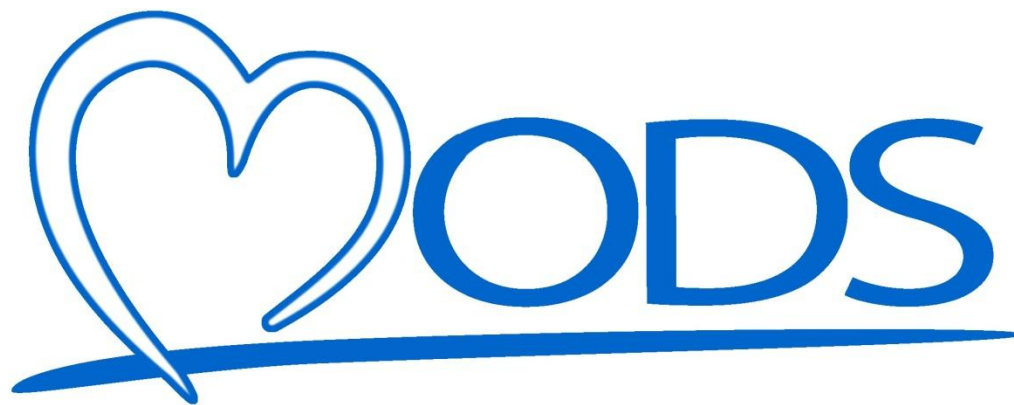
Države su dužne da **zaštite njihova prava**, omoguće im sigurno okruženje za delovanje i obezbede da se na njihovo izražavanje i okupljanje **ne primenjuju nepotrebna ograničenja**, te da ih **zakoni štite od zloupotreba**.

- Smanjiti emisije gasova sa efektom staklene bašte.
- Države treba da **obustave subvencije** za aktivnosti i infrastrukturu koje nisu u skladu sa ciljem niskih emisija gasova staklene bašte, kako bi se sprečila dalja šteta i rizik.
- Odlaganje brzog ukidanja fosilnih goriva dovesti do većih ukupnih emisija i time veće predvidive štete po prava dece.

- uključiti glas dece;
- obezbediti im razumevanje uticaja klimatskih odluka na njihova prava;
- omogućiti im smisleno učešće u donošenju odluka,
- uz nediskriminaciju posebno ugroženih grupa dece.

- **Uspostaviti sisteme ranog upozoravanja** na ekstremne vremenske događaje.
- **Povećati fizičku sigurnost i otpornost infrastrukture:** Jačanje škola, vodovodnih i kanalizacionih sistema, kao i zdravstvenih ustanova radi smanjenja rizika od klimatskih opasnosti.
- **Usvojiti planove za hitne slučajeve:** uključujući sisteme ranog upozoravanja, humanitarnu pomoć i pristup hrani, vodi i sanitarnim uslovima.
- Planovi za migracije i raseljavanje izazvani klimatskim promenama zasnovani na pravima deteta.
- Obezbeđivanje brze i potpune diseminacije informacija o pretnjama kako bi deca, njihovi staratelji i zajednice mogli da preduzmu zaštitne mere.

Hvala na pažnji!

MREŽA ORGANIZACIJA ZA DECU SRBIJE - MODS

NETWORK OF ORGANIZATIONS FOR CHILDREN OF SERBIA - MODS

